

LUTHERIN ANTI I

Väinö Hotti

(nettikuva)

MARTTI LUTHER

10.11.1483 – 18.2.1546

Unohdettu Luther

Luther on ”kuollut ja kuopattu”. Aikamme informaation sodan keskellä Lutherille ei monenkaan ihmisen mielissä ole tilaa. Vuosisadat ovat tehneet tehtävänsä; Luther ja hänen aatteensa on kärsinyt ”inflaation”.

Arvokas Luther

Vielä kuitenkin löytyy HENGEN MIEHIÄ, joille Martti Luther merkitsee paljon, joka on ”päättään pitempi” muita Jumalan miehiä. Vuosisatojen saatossa hän välkkyi kristikunnan kirkkaana helmenä. Hänen syvälliset ja laajat opetuksensa ovat edelleenkin vertaansa vailla! JUMALAN KANSA ei voi koskaan syrjäyttää Lutherin jaloja opetuksia.

”Muistakaa johtajianne, jotka ovat puhuneet teille Jumalan sanaa; katsokaa, kuinka heidän vaelluksensa on päättynyt, ja seuratkaa heidän uskoansa” (Hebr.13:7).

”Ja voitaisiin ilman suurta liioittelun vaaraa vielä sanoa, että hän (Luther) on ehkä valtavin profeettahahmo, mitä Raamatun ajan jälkeen kristikunnan historiassa on esiintynyt” (Kares, Luther,ss.148,149).

”Näin on Herra sanonut: ”Astukaa teille ja katsokaa ja kysykää muinaisia polkuja, kysykää, mikä on hyvä tie, ja vaeltakaa sitä, niin te löydätte levon sieluillenne”. Mutta he vastasivat: ”Emme vaella” (Jer. 6:16).

”Kun Herramme ja Mestariimme Jeesus Kristus sanoo: Tehkää parannus jne., niin hän tahtoo, että uskovaisten koko elämä on oleva parannusta” (Luther, 1. teesi, 1517).

Luovuttamaton perintö

Uskonpuhdistuksen jalot neljä periaatetta ovat kuolemattomat: **1. Yksin Kristus. 2. Yksin Armo. 3. Yksin usko. 4. Yksin Raamattu.** Nämä ovat luotettavat mittapilarit, joilla jokainen uskova (ja myös kirkkokunta) voi toistuvasti testata uskoaan. On kohtalokasta, jos yksikään näistä neljästä heitetään romukoppaan. Toinen asia on tietysti näiden tulkitseminen.

1. Rauhan ja sodan mies

”Ehkei kukaan muu ihminen”, Thomas Carlyle sanoo, ”jolla on niin nöyrä ja rauhallinen mielenlaatu, ole koskaan täyttänyt maailmaa sodalla ja taistelulla” (Kares, Luther, s.162).

”uskonpuhdistajalla oli ’lempeä ja hellä sydän, täynnä myötätuntoa ja rakkautta, niin kuin jokaisen urhoollisen miehen sydän on” (emt.s.167).

”suurin karheus ja sydämellisin rakkaus voivat asua samassa sydämessä” (99).

”Luther oli karhu, jolla oli karitsan sydän” (156).

2. Lähdeihminen

Lutherin valtavaa kirjallista tuotantoa ajatellen, tulee mieleen ”pulppuava lähde”. Luther ammensi aina uutta kirkasta ja raikasta vettä **jumalallisesta lähteestä.**

*”Juhlan viimeisenä suurena päivänä Jeesus seiso i ja huusi sanoen: ’Jos joku janoaa, tul koon minun luokseni ja juokoon. Joka uskoo minuun **sillä tavalla kuin Raamattu sanoo,** hänen sisimmästään on juokseva elävän veden virtoja. Hän sanoi tämän Hengestä, jonka häneen uskovat tulivat saamaan. Henki ei ollut vielä tullut, koska Jeesus ei vielä ollut kirkastettu”* (Joh.7:37-39; Saarnivaaran käänn.)

Tuo lähde avattiin Golgatalla, mutta varsinaisesti ihminen tulee elävän veden lähteeksi silloin, kun hän tulee uskoon. Tämä tapahtui Lutherille ”tornikokemuksen” yhteydessä. Jokaisella oikealla uskovalla on OMA TORNIKOKEMUKSENSA!

3. Tornikokemus

Tornikokemuksen aikaan Lutherin työhuone oli luostarin tornissa. Ajankohta on edelleenkin kiistanalainen. Tämän kokemuksen myötä Luther syntyi uudesti.

”Tornikokemuksella on ollut Lutherin elämässä niin käänteen tekevä merkitys, että sitä on voitu verrata Paavalin Damaskon-elämykseen” (Kares, Luther, s.349).

Tämä johti Lutherin teologisesti aivan uusille urille:

”Silloin tunsin itseni suorastaan uudestisyntyneeksi, ja uskoin astuneeni avatuista porteista paratiisiin” (emt.s.353).

”Ilmeistä on, että tornikokemus on ollut aivan yht`äkkinen murros ja selvyyteen pääseminen. Uusi tieto on yllättäen vallannut Lutherin sielun” (367).

”Sinä hetkenä uuden elämän voima tulvehti hänen rasittuneeseen sydämeensä. Hän tunsu itsensä kokonaan uudestisyntyneeksi. Paratiisin suljetut portit avautuivat hänen ikävöivän katseensa edessä. Koko Raamattu kirkastui aivan kuin uutena ja toisenlaisena kuin ennen” (371).

*”Moni kilvoitteleva sielu Lutherin jälkeen on tavallaan joutunut kulkemaan saman ahdistusten tien **ja tekemään saman ihanan löydön**”* (373).

*”Luther joutui siltä kohdalta vähitellen tuohon uuteen näkemykseen: **simul iustus et peccator**, samalla kertaa vanhurskas ja syntinen. Se on tila, missä kristitty jatkuvasti, joka päivä elää: kadotettu ja tuomittu, mutta Kristuksessa armahdettu...Tämän ´uuden` vanhurskauttamisopin yksinkertaisena ja valtavana sisältönä oli ´**sola fide, sola gratia, solus Christus`**, pelkkä usko, pelkkä armo, pelkkä Kristus”* (373,374).

4. Kokonnaisratkaisujen mies

Luther ei tyytynyt mihinkään puolinaiseen. Hän karttoi kompromisseja. **Raamattu oli hänen ohjenuoransa**; siitä hän ei voinut tinkiä. Perinteet eivät kahlinneet häntä; hän halusi lähteä ”puhtaalta päydältä”.

5. Omantunnon ihminen

Lutherilla oli johtotähtenään Jumalan sana ja sen valaisema omatunto.

”Hän (Luther) syvimmältään ei huolehtinut muusta kuin oman sielunsa pelastumisesta, oikealla kohdalla pysymisestä Jumalan ja omantunnon edessä” (Kares, Luther, s.154).

*”Luther oli taistelijanakin ennen kaikkea omantunnon ihminen. Omatunto johti hänet taistelijan tielle, ja omatunto oli hänen vartijansa siinä jokapäiväisessä sodassa, miksi hänen elämänsä muodostui. Yrjö Alanen sanookin kuvaavasti, että **omatunto on ollut inhimillisesti katsoen Lutherin kohtalona**. Katseltaessa hänen vaelluksensa viittamerkkejä havaitaan, että omatunto johti hänet tielle, missä hänestä tuli uskonpuhdistaja. Omantunnon velvoittamana hän naulasi teesinsä Wittenbergin linnankirkon oveen. Omatunto kielsi häntä peruuttamasta piirtoakaan totuudesta, mikä hänelle oli kirkastunut. Omatunto oli hänen tukensa Wormsin valtiopäivillä. **Omatunto teki hänestä profeetan**. Hän oli alusta loppuun asti omantunnon taistelija. Hyvä omatunto oli hänelle samaa kuin usko Kristukseen. Paha omatunto oli sen sijaan hänelle pelottava vihollinen. Hän on itse sanonut: ‘Ei ole muuta niin suurta surun ja murheen syytä kuin syyllinen omatunto, joka on vaivattuna ja hädissään. – **Ei mikään tuota sellaista tuskaa ja murhetta kuin paha omatunto**”* (emt.ss.167,168).

Luther vastasi maallisten tuomareiden häneen kohdistuviin syytöksiin Wormsissa (18.4.1521) – tässäkin hän vetosi omaantuntoon:

*”Teidän Keisarillinen Majesteettinne pyytää minulta vastausta ilman sarvia ja hampaita. Minä tahdon siis antaa sellaisen. Minä en usko paaviin enempää kuin kirkolliskokouksiinkaan, sillä on aivan ilmeistä, että molemmat ovat usein erehtyneet ja antaneet itseään vastaan ristiriitaisia lausuntoja. **Sen tähden olen kirjoittanut kirjani vain Jumalan sanaan ja omantuntoni vaatimukseen perustuen**. Ellei minua kumota Jumalan oman sanan todistuksilla tai muilla selvillä ja ilmeisillä syillä, niin en voi enkä tahdo peruuttaa tai oikaista ainoatakaan kirjoittamaani sanaa. **Sillä on***

väärin, vahingollista ja vaarallista tehdä mitään vastoin omantuntonsa vaatimusta. Jumala minua auttakoon! Amen” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.76).

*”Hänet julistettiin tosin Wormsissa huhtikuussa 1521 valtakunnankiroukseen, mikä merkitsi, että **kuka tahansa sai ilman rangaistusseuraamuksia tappaa hänet”** (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.46).*

”Hänellä oli arka omatunto ja herkkä sydän, joka usein oli vapissut Jumalan kasvojen edessä” (Kares, Luther, s.217).

*”Hän ei osannut etsiä sivuteitä ja oikopolkuja, **vaan omantunnonihmisenä oli aina ehdottomuuden edessä”** (emt.s.273).*

6. Vahva itsetunto

*”Vaikka Luther näin mitätöi omaa persoonansa, **tiesi hän toisaalta olevansa ase Jumalan kädessä”** (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.35).*

*”Vaikka en olekaan profeetta, olen varma, että **Jumalan sana on minulla eikä heillä** (vastustajilla), **sillä minulla on Raamattu puolellani”** (Kares, Luther,s.148).*

*”Luther löysi uudelleen myös paavalilaisen itsetunnon, jossa ihminen on samalla kertaa kuin särjetty saviastia, tomu ja tuhka sekä myös kaikkien kappalten herra, **itsessään ei mitään, mutta Herrassa kaikki”** (emt.s.149).*

”Moneen vuosisataan ei kukaan näet ole opettanut hyvistä teoista paremmin ja jumalisemmin kuin me nykyään opetamme” (Gal. kirj. sel. s.111).

*”minä olen varma ja Kristuksen Hengen kautta siinä vakaumuksessa, että oppini kristillisestä vanhurskaudesta **on tosi ja kiistämätön”** (emt.s.242).*

7. Uusi arvostelukyky

Luther tuo toistuvasti esille, kuinka uskoontulon myötä ihminen saa uuden arvostelukykyvyn:

”Kaiken uusin silmin näen nyt.”

Pyhä Henki on tämän uuden viisauden takana. Ilman uskoa ollessaan ihmisen järki on pimentynyt:

”Soaistu on järkemme, synnin sumu sielun peittää” (Vvk. 196:2).

”Me sitä vastoin, jotka uskomme Kristukseen ja joilla on hänen mielensä, arvostelemme kaikkea, mutta meitä itseämme ei kukaan kykene todellisesti eikä Jumalan edessä arvostelemaan` (1 Kor.2:15)” (Gal. kirj. sel.,s.643).

”Kristityt ovat kaikkien oppien arvostelijoita...he voivat suoralta kädeltä lausua sellaisen arvostelun, että turkkilainen koraaninen on tuomittu...Samoin he langettavat tuomion paavista” (emt.s.170).

”Niin, me olimme silloin vajonneina niin kauhistavaan pimeään, ettemme kyenneet mitään asiaa oikein arvostelemaan. Mutta nyt, kun evankeliumin valo välkehtii, alistamme kaikki elämänkutsumukset maailmassa varman ja erehtymättömän arvostelumme alaisiksi” (259).

8. Taistelujen Luther

Luther joutui moniin sisäisiin taisteluihin.

”Lutherin koko jumaluusoppi nousi Jumalan ja ihmisen äärettömän välimatkan tosiasiaista” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.56).

”Tästä seuraa samalla luopuminen laituskirkon korostuksesta. Lutherin mukaan ei se, että on katolisen kirkon jäsen, takaa mitään pelastuksen asiassa. Ratkaisevaa on se, että kuuluu kristikuntaan ja ´on Kristuksessa`” (emt.s.56).

”Kolmas laji ahdinkoa on Lutherin mukaan koettavana hänen omana aikanaan kirkon ollessa suruton ja Henkeä vailla. Taivaan tie tehdään helpoksi aneilla ja helppohintaisilla opeilla” (44).

”Mainittu toivottomuus uskonpuhdistuksen mahdollisuudesta oli ilmeisesti johtunut niistä kahdesta julkisesta keskustelusta, jotka hän oli käynyt kirkon virallisten teologiensa kanssa, Cajetanuksen kanssa v.1518 ja Eckin

kanssa 1519. Näistä saatujen kokemusten vuoksi Luther ilmeisestikin päätteli, että **kirkko itse oli uudistusten pahin este**” (46).

”Luostarisääntöjen mukaan hänen oli ripittäydyttävä ainakin joka viikko, mutta kuumimman kilvoituksen aikana Luther ripittäytyi joka päivä, jopa useamman kerrankin päivässä...**Lutheria piiskasi ripittäytymään sairas omatunto**” (Kares, Luther, ss. 280,281).

”Lutheria jäi aina hänen ripittäydyttyään vaivaamaan ajatus, että hän oli mahdollisesti **ripittäytynyt väärin**, unohtanut jotakin tai ennen kaikkea tehnyt rippinsä ilman vilpitöntä katumusta” (emt.s.282).

”Tuskin mikään luostarielämän kidutus tuli niin ahdistavaksi kuin epäily, **oliko Jumala valinnut hänet iankaikkiseen elämään vai tuominnut jo edeltäkäsikin hukkumaan**” (286).

”Ja vielä elämänsä lopulla hän (Luther) hän nimittää Staupitzia oppisäikseen evankeliumissa ja on vakuuttunut, että hän olisi jo aikoja sitten hukunut kiusauksiinsa ja joutunut helvettiin, **ellei Jumala tohtori Staupitzin kautta olisi auttanut häntä niistä pois**” (344).

”mutta se ohimenevä apukin, jota he (Staupiz ja Bernhard) tarjosivat oli hänelle kallis ja arvokas lahja. Göransson on kuvaavasti sanonut, että he johtivat tulevan uskonpuhdistajan vain Nebon vuorelle, **mutta eivät voineet viedä häntä Kanaanin maahan**” (347).

”Hän aivan kuin joi tyhjiksi kaikki ojennetut maljat, joiden sanottiin sisältävän elämän vettä, vain todetakseen, että **jano kasvamistaan kasvoi**” (427).

”Lutherin valtavat sanat: *Oratio, meditatio, tentatio faciunt theologum rukous, mietiskely ja ahdistus tekevät miehestä teologin*” (Pieper, Dogmatiikka, s.59).

Aikamme uskovan olisi rohkeudessa syytä ottaa mallia uskonpuhdistaja Martti Lutherista. **Aikamme kristitty ei ole taistelija ja uskon puolustaja, vaan muistuttaa lähinnä ARKAA AROPUPUA!**